

ASENTEET JA AJOTAPA KOHDALLEEN

Antero Lammi, koulutuspäällikkö

Liikenneturva

Asenteet ja keskustelu liikennekäyttäytymisestä

- Kun puhutaan liikenteestä ja asenteesta, puhutaan yleensä liikenteen ongelmista, joita selitetään huonoilla asenteilla
- Asennekasvatusta tarjotaan patenttiratkaisuksi moneen ongelmaan
 - On paikallaan pohtia, mikä on asennekasvatusta
 - Tulee tietää, mikä asenne on
- Jokaisessa Euroopan maassa noin 50 % Kuljettajista kertoo ajavansa ylinopeutta (Yannis et al. 2013)
 - Onko kaikilla heillä huono asenne?

Mistä asenne koostuu?

- Tunteista
- Tiedosta
- Käyttäytymisestä
 - Toimintamallit asenteen kohdetta kohtaan
 - (usein automaattisia > ei tule ajatelleeksi tai huomaa)

“Asenne on opittu taipumus ajatella, tuntea ja käyttäytyä erityisellä tavalla tiettyä kohdetta kohtaan” (Gordon Allport, 1954)

Asenteeseen liittyy aina jonkinlainen arviointi jonkinlaisella positiivinen/negatiivinen –akselilla

Toimiiko ihminen asenteidensa mukaan?

- **Liikenneturvallisuuteen myönteisesti suhtautuva jättää talvirenkaiden vaihdon liian myöhäiseksi**
 - Oman asenteen ja toiminnan ristiriitaa ei välttämättä tiedosteta
 - Asia ei tunnu vaaralliselta tai vaara suurelta
 - Muut ja asiaan liittymättömät tekijät vaikuttavat (elämässä on muutakin tärkeäksi koettua)
 - Kiinnijäämisen riski on pieni ja/tai sanktiota ei ole
 - Vaihtamattomuuteen vaikuttaa jokin voimakkaampi tavoite (esim. Haluaa ajaa kesärenkaat loppuun, kun ei kuitenkaan vielä ole kunnon talvikelejä...).

Toimiiko ihminen asenteidensa mukaan?

Esimerkki: Ylinopeuksilla ajava ja riskiohituksia tekevä ”kaupparatsu” vaihtaa hyvät talvirenkaat alle ajoissa

- Hyvillä renkailla ajamista hän pitää kuitenkin tärkeänä
 - Taustalla voi olla menneitä kokemuksia
 - Taustalla voi olla esimerkiksi brändiuskollisuutta
 - Hyvät renkaat ja käsitys omasta hyvästä ajotaidosta voi toimia myös perusteluna itselle annetuille erioikeuksille
- >>> Eli asenteita on paljon, ne kohdistuvat eri asioihin ja vaikuttavat usein ristiriitaisesti ja vaikeasti ennakoitavasti

Miksi ihmiset eivät ole reippaina toimimassa turvallisemmalla mahdollisella tavalla?

Turvallisissa valinnoissa on myös varjopuolia, esimerkiksi:

- Talvirenkaiden vaihtaminen on ikävää hommaa ja vaatii vaivannäköä, eikä sitä viitsisi tehdä ennen kuin on pakko
- Rengasliikkeessä asiointi on usein vähintään yhtä ikävää hommaa
- Nopeusrajoitusten mukaan ajaminen voi tuntua hitaalta ja tylsältä
- Kahvinjuonti ja aamutv:n katselu kotona on paljon mukavampaa kuin aikaisemmin aamuruuhkaan lähteminen

Miksi ja miten ihminen parantaisi ajotapaansa?

- Jotta ihminen tekisi turvallisia valintoja, hänen tulee osata ja haluta tehdä niin
- Miksi ihminen haluaisi?
 - Pelko onnettomuudesta?
 - Pelko rangaistuksesta?
 - Halu toimia paremmin ja turvallisen toiminnan pitäminen arvokkaana = sisäisesti motivoitunut
- Miten ihminen osaisi?
 - Jokin kanava, josta saada tietoa ymmärrettävästi
 - Jokin tausta, jota vasten heijastella omaa käyttäytymistä

Valistustyön tehtäviä

- Elinikäinen liikennekasvatus:
 - Turvallisuusasenteiden synnyttäminen ja niiden vahvistaminen kasvuprosessin varrella
 - Vastavoimien tarjoaminen medialle, elokuville, tv:lle, peleille ja muille vaikutuksille
 - = perustason ja pohjan luominen
- Ajankohtaisviestintä ja kampanjointi
 - Asian nostaminen esille tarvittaessa
 - Asian merkityksen pitäminen yllä > asenneilmapiirin säilyttämisen
 - Riittävän tiedon tarjoaminen arkipäivän päätöksenteon tueksi